

Sygn. akt V KK 179/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Emilia Bieńczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej
w sprawie Ł. S.

oskarżonego z art. 156 § 1 pkt 2 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 kwietnia 2022 r.,

kasacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt VII Ka (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w O.

z dnia 10 września 2020 r., sygn. akt VII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Ł. S., urodzony w dniu 14 maja 2001 r., został oskarżony o to, że:

„w dniu 28 stycznia 2017 r. w O. przy ulicy K. poprzez uderzenie M. C. pięścią w głowę oraz dwukrotne kopnięcie go na wysokości głowy spowodował u niego obrażenia w postaci krwiaka podtwardówkowego lewej półkuli mózgu, stłuczenia lewej półkuli mózgu, obrzęku mózgu, złamania obu kości nosowych, a powyższe uszkodzenia ciała spowodowały ciężki stan u M. C. w postaci wystąpienia niewydolności oddechowej, a w rezultacie cechy uszkodzenia mózgowia w postaci półśpiączki, niedowładu czterokończynowego, a powyższe obrażenia spowodowały ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci choroby realnie zagrażającej życiu, a przy braku istotnej poprawy stanu zdrowia M. C. stanowić będą także ciężkie kalectwo”

tj. o czyn z art. 156 § 1 pkt.2 k.k.

Sąd Rejonowy w O., wyrokiem z dnia 10 września 2020 r., sygn. akt VII K (...) na podstawie art. 17 § 1 pkt. 11 k.p.k. w zw. z art. 10 § 2 k.k. i art. 18 § 1 pkt 1 u.p.n. umorzył postępowanie karne wobec Ł. S. przyjmując, że czyn jego polegał na tym, że w dniu 28 stycznia 2017 r. pomiędzy godziną 02:02 a 02:05 poprzez uderzenie ręką w twarz M. C. spowodował u niego złamanie kości nosowych z przemieszczeniem odłamów wymagającego stosowania tamponady przedniej przewodów nosowych, które to obrażenie spowodowało naruszenie czynności ciała i rozstrój zdrowia pokrzywdzonego trwający dłużej niż 7 dni, inny niż określony w art. 156 § 1 k.k., noszący zatem znamiona przestępstwa z art. 157 § 1 k.k.

Wyrok ten został zaskarżony, na niekorzyść Ł. S., apelacjami wniesionymi przez prokuratora, oskarżyciela posiłkowego Z. C. oraz jego pełnomocnika.

Prokurator w swojej apelacji zarzucił:

1. „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji poglądu, iż zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na uznanie oskarżonego Ł. S. za winnego popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia przestępstwa z art. 156 § 1 pkt 2 k.k., a jedynie pozwala na przypisanie mu występku z art. 157 § 1 k.k. z uwagi na treść zapisu monitoringu oraz

dodatkowej opinii biegłego medyka sądowego i jego zeznań złożonych na rozprawie po okazaniu mu monitoringu, co doprowadziło do bezzasadnego oddalenia wniosku o przesłuchanie na rozprawie zawnioskowanego w akcie oskarżenia istotnego świadka K. Z., który był bezpośrednim świadkiem zdarzenia, przez co sąd wydając zaskarżony wyrok w tej sprawie opierał się na niepełnym materiale dowodowym, podczas gdy dowód ten oraz inne zebrane w sprawie i poczynione na ich podstawie ustalenia we wzajemnym ze sobą powiązaniu prowadzą do wniosku wprost przeciwnego, że oskarżony Ł. S. dopuścił się zarzucanego mu czynu z art. 156 § 1 pkt 2 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do umorzenia postępowania przez Sąd Rejonowy w O. wobec Ł. S. na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z art. 10 § 2 k.k. i art. 18 § 1 pkt 1 u.p.n.,

- 2.obrazę przepisów prawa procesowego mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 167 § 1 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. polegającą na zaniechaniu dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii na okoliczność mechanizmu oraz czasookresu powstania stwierdzonych obrażeń śródczaszkowych u pokrzywdzonego M. C., który miał związek z zachowaniem się oskarżonego w toku zdarzenia będącego przedmiotem tego postępowania, a wniosek dowodowy w tej sprawie został oddalony przez Sąd Rejonowy w O. wobec stwierdzenia, że opinie biegłego medyka sądowego oraz jego zeznania na rozprawie są logiczne i spójne oraz jasne,
- 3.obrazę przepisów prawa procesowego mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 5 § 2 k.p.k., art. 167 § 1 k.p.k. art. 170 § 1 k.p.k. oraz art.366 § 1 k.p.k. polegającą na zaniechaniu dopuszczenia na rozprawie dowodu z zapisów monitoringu bezpośrednim świadkom zdarzenia, a to P. S., D. G. w toku ich przesłuchania na rozprawie oraz świadkowi K. Ż., którego przesłuchanie zaniechano na rozprawie, a to z powodu oddalenia wniosku o jego przesłuchanie pomimo, że był on zawnioskowany do przesłuchania jako świadek w akcie oskarżenia i braku podania podstawy prawnej oddalenia przeprowadzenia tego dowodu z ogólnym stwierdzeniem, że jego przeprowadzenie jest zbędne w kontekście dodatkowej opinii biegłego

medyka sądowego, jego zeznań złożonych na rozprawie z okazaniem mu monitoringu oraz treści zapisu monitoringu, co było bezpodstawne, gdyż zeznania tego świadka były istotne, gdyż był on bezpośrednim świadkiem zdarzenia, a zaniechanie przeprowadzenia w taki sposób tych dowodów doprowadziło do przyjęcia błędnego poglądu przez Sąd Rejonowy w O. co do istnienia niedających się usunąć wątpliwości co do winy i sprawstwa Ł. S. w zakresie zarzucanego mu czynu z aktu oskarżenia i błędnego przyjęcia kwalifikacji prawnej czynu z art. 157 § 1 k.k.”.

Prokurator podnosząc takie zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Oskarżyciel posiłkowy Z. C. zarzucił zaskarżonemu wyrokowi niesprawiedliwość, wskazując na niedopuszczenie opinii biegłego z dziedziny neurochirurgii.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego natomiast wyrokowi zarzucił:

1. „obrazę przepisów postępowania tj. art 92 w zw. z 410 k.p.k. polegającą na nie dopuszczeniu dowodu z opinii innego biegłego z zakresu neurologii i neurochirurgii wobec sprzeczności opinii biegłego J. M. zwłaszcza w zakresie obrażeń pokrzywdzonego w opinii sporządzanej po zdarzeniu, a następnie w opinii uzupełniającej z sierpnia 2020 r., przy przyjęciu przez Sąd na rozprawie w dniu 10 września 2020 r., iż nie da się wykluczyć, że pokrzywdzony uderzył głową o betonowe podłoże, co spowodować mogło obrażenia o jakich mowa w zarzucie aktu oskarżenia,
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na przyjęciu przez Sąd Rejonowy w O., iż opinia biegłego oraz jego zeznania są spójne i logiczne, podczas gdy chociażby wydanie dwóch różnych w swej treści opinii prowadzi do wniosku przeciwnego, w szczególności wobec braku wiedzy biegłego na temat dynamiki uderzenia danego pokrzywdzonemu, jak również jego wątpliwości co do możliwości uderzenia głową o twarde podłoże po upadku pokrzywdzonego,

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a polegający na przyjęciu, iż pokrzywdzony mógł doznać obrażeń głowy powodujących obrażenia określone w treści art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w innych okolicznościach niż opisane w treści zarzutu aktu oskarżenia, podczas gdy jak wynika z dokumentacji medycznej, pokrzywdzony M. C. nie miał innych obrażeń głowy, niż te wynikające ze zdarzenia przy ulicy K. w dniu 28 stycznia 2017 r.”.

Mając powyższe zarzuty na uwadze, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

Nadto, na rozprawie odwoławczej w dniu 26 stycznia 2021 r. prokurator wniósł o powołanie biegłego z zakresu neurologii i neurochirurgii celem ustalenia mechanizmu powstania obrażeń śródczaszkowych u pokrzywdzonego oraz zawnioskował przesłuchanie, nieprzesłuchanego przez Sąd Rejonowy świadka K. Ż. oraz P. S. i D. G. z okazaniem im monitoringu .

Sąd Okręgowy w O., oddalił te wnioski dowodowe prokuratora i wyrokiem z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt VII Ka (...), zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Okręgowy w O. zaskarżając go w całości na niekorzyść Ł. S. i zarzucając:

„rażącą obrazę prawa procesowego, która mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 201 k.p.k., art. 170 § 1 pkt. 5 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. poprzez oddalenie wniosku dowodowego prokuratora o wydanie opinii przez biegłego z zakresu neurologii i neurochirurgii na okoliczność mechanizmu powstania stwierdzonych obrażeń śródczaszkowych u pokrzywdzonego M. C., który miał związek z zachowaniem się oskarżonego w toku zdarzenia będącego przedmiotem tego postępowania, który to wniosek dowodowy został oddalony wobec stwierdzenia przez Sąd Okręgowy w O., a wcześniej przez Sąd Rejonowy w O., że opinia biegłego medyka sądowego jest pełna, jasna i nie zachodzi sprzeczność w tej opinii, gdy w rzeczywistości czytana jako całość nie jest kompletna, jest niejasna oraz zawiera

sprzeczności, a także poprzez oddalenie wniosku dowodowego prokuratora o przesłuchanie bezpośrednich świadków zdarzenia K. Ż., P. S. i D. G. z okazaniem im zapisów monitoringu, który to wniosek dowodowy został oddalony przez Sąd Okręgowy z uzasadnieniem, iż wniosek ten w okolicznościach sprawy zmierza w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania, co nie było zasadne, gdyż zeznania tych osób były istotne, a zaniechanie przeprowadzenia tych dowodów w taki sposób doprowadziło do przyjęcia błędnego poglądu przez Sąd Rejonowy w O. zaakceptowanego przez Sąd Okręgowy, co do istnienia niedających się usunąć wątpliwości co do winy i sprawstwa Ł. S. w zakresie zarzucanego mu czynu z aktu oskarżenia, w szczególności braku wystarczających podstaw do uznania, aby ciężkie obrażenia śródczaszkowe u pokrzywdzonego zostały spowodowane przez oskarżonego, co w konsekwencji doprowadziło w postępowaniu odwoławczym do utrzymania w mocy zaskarżonego wyroku Sądu I instancji”.

Podnosząc taki zarzut skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Obrońca Ł. S. w pisemnej odpowiedzi na kasację prokuratora wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Okręgowego w O. jest zasadna.

Analiza sformułowanego przez skarżącego zarzutu obraży art. 201 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. przemawia za przyjęciem, że naruszenie wskazanych przepisów wynika z dwóch uchybień Sądu Okręgowego w O.: oddalenia wniosku o wydanie opinii przez biegłego z zakresu neurologii i neurochirurgii na okoliczność mechanizmu powstania stwierdzonych obrażeń śródczaszkowych u pokrzywdzonego, oraz oddalenia wniosku o przesłuchanie bezpośrednich świadków zdarzenia, tj. K. Ż., oraz P. S. i D. G. z okazaniem im zapisów monitoringu.

Zasadnie wskazał skarżący, że w sprawie zachodziła konieczność wydania opinii przez biegłego z zakresu neurologii i neurochirurgii, a tym samym oddalenie wniosku apelujących o dopuszczenie tego dowodu przez Sąd odwoławczy stanowiło uchybienie procesowe. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego w O. opinia taka mogła mieć znaczenie dla sprawy. Świadczyć o tym może chociażby treść zeznań Z. C., brata pokrzywdzonego. Świadek w postępowaniu przygotowawczym zeznał bowiem, że: „w młodości mój brat miał wypadek drogowy jadąc na motorze, w wyniku którego miał obrażenia głowy i trepanację czaszki. Wtedy też sytuacja była krytyczna, ale jakoś doszedł brat do siebie.” (k. 11 akt). Z kolei przed Sądem I instancji świadek wskazał, że: „Brat był u wujka na wsi, kiedy miał wypadek i trepanację czaszki, ale nie pamiętam, w jakim szpitalu był ten zabieg. Przed zdarzeniem brat nie był hospitalizowany” (k. 553 akt).

Ponadto nie powinno umknąć uwadze następujące stwierdzenie Z. C.: „Zdarzało się, że przyszedł ze śladami pobicia. Nie kojarzę, czy było to rok przed zdarzeniem. Kojarzę dwa, trzy pobicia z przeszłości, ale nie potrafię ich umiejscowić w czasie” (k. 553 akt; zob. także k. 6 akt).

W tym kontekście jako niezbędne należy uznać ustalenie ewentualnego wpływu poprzednio doznanego urazu głowy na obrażenia w postaci krwiaka podtwardówkowego lewej półkuli mózgu oraz obrzęku mózgu. Kwestii tej nie przesądza bowiem włączona do materiału dowodowego w sprawie opinia biegłego lekarza sądowego J. M.. Wypada podkreślić, że w ten sposób nie kwestionuje się merytorycznej prawidłowości tej opinii. Ujawnione okoliczności faktyczne (wypadek pokrzywdzonego, trepanacja czaszki, uprzednie pobicia) uzasadniają jednak potrzebę dokonania przez biegłego neurologa czy też neurochirurga opinii – na podstawie historii wcześniejszej choroby – co do możliwości przyjęcia albo wykluczenia prawdopodobieństwa wystąpienia związku przyczynowego między wcześniejszymi urazami, a skutkiem stanowiącym znamię czynu w niniejszej sprawie.

W świetle powyższego nie sposób zatem przyjąć, że celem wniosku było jedynie przedłużenie postępowania w rozumieniu art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego neurologa należy uznać za konieczne, bowiem okoliczności wymagające ustalenia, a o których mowa powyżej, nie mogły

zostać przyjęte wyłącznie na podstawie dostępnych, już przeprowadzonych dowodów (por. postanowienie SN z dnia 11 maja 2006 r., sygn. akt III KK 452/05).

Niezależnie od powyższego, o obrazie art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. można zasadnie twierdzić także ze względu na oddalenie wniosku o przesłuchanie świadków K. Ż., P. S. i D. G. z okazaniem im zapisu monitoringu. Należy zauważyć, że Sąd I instancji nie uwzględnił zawartego w akcie oskarżenia wniosku o przesłuchanie świadka K. Ż. pomimo, że był on przesłuchiwany w toku dochodzenia jako świadek, a także – jak wynika z treści jego zeznań – był on na miejscu zdarzenia w dniu 27 stycznia 2017 r. (por. k. 426 akt). Wniosku dowodowego w tym zakresie nie uwzględnił również Sąd odwoławczy, który uznał, że wobec treści odtworzonego zapisu monitoringu oraz opinii biegłego przeprowadzenie dowodu nie jest konieczne dla rozstrzygnięcia (k. 675 akt). Taka konstatacja Sądu odwoławczego może budzić wątpliwości, skoro K. Ż. był bezpośrednim świadkiem zachowania oskarżonego, a ponadto wcześniej uznawano jego zeznania za potrzebne, skoro wzywano go kilkakrotnie na kolejne terminy rozprawy. Co więcej, niezrozumiałe jest oddalenie wniosku o okazanie monitoringu świadkom zdarzenia, tj. P. S. oraz D. G.. Nie należy *a priori* wykluczać, że przeprowadzenie takiego dowodu nie miałoby znaczenia. Sąd odwoławczy był zobowiązany do wykorzystania dostępnych sposobów poznania okoliczności sprawy, zwłaszcza wobec nagromadzonych w sprawie niejasności co do przebiegu zdarzeń. Jeśli zaś nie wyczerpał wszelkich możliwości dowodowych, to nie można twierdzić, że zachodziły „niedające się usunąć wątpliwości” w rozumieniu art. 5 § 2 k.p.k. (zob. np. postanowienie SN z dnia 30 czerwca 2020 r., sygn. akt III KK 490/19).

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd odwoławczy będzie miał na uwadze powyższe wskazania.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak we wstępie.